

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V. Ügynök-u cza 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halvámok. *Landgraf János.* — Magyarország édesvízi halászata. *Répassy Miklós.* — Jogeset. — Irodalom. Könyvismertetés. — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Halvámok.

Azokat, a kik 1867-ben Magyarország és Ausztria között a kiegyezést létesítették, tudvalevőleg az a gondolat vezette, hogy a két ország szorosan egymásra van utalva s ha szükségleteik beszerzésénél egymásra támaszkodnak, termelésük elűő irányzata mellett egymást kiegészítik, támogatják, sőt erősítik és ha, mint gazdasági egység, harmadik államokkal szemben együttesen járnak el, kereskedelmi téren is nagyobb előnyökhöz juthatnak, mintha mindegyik külön-külön köt szerződést. Ez a gondolat lett aztán alapja annak a ma is érvényben álló gyakorlatnak, a melyik szerint a két állam kereskedelmi és forgalmi viszonyait tíz-tíz évre terjedőleg kötött egyezményekben szabályozza és ezen szerződések alapulvételével közösen köli aztán harmadik államokkal szemben a kereskedelmi szerződéseit.

A legutóbb létrejött s az 1908: XII. t.-cz.-be iktatott „Kereskedelmi és forgalmi szer. ödés Ausztriával“ 1917. december 31-ig tart s mert annak rendelkezései száz és száz vonatkozásban érintik úgy a termelők, mint a fogyasztók egzisztenciáját, érthető, hogy a lakosság összes rétegei nagy érdeklődéssel és reményekkel foglalkoznak a majdan megújítandó szerződés előkészítésével. Az időt addig is igyekeznek jól felhasználni s az egyes szakkörök ugyancsak széles mederben folytatott tárgyalások során vitatják és tisztázzák az őket érintő kérdéseket, hogy megállapodásaikkal minél alaposabban tájékoztathassák a szerződés tényleges megkötésére hivatott kormányköröket.

Csak természetes, hogy ebből a munkából az Országos Halászati Egyesület is kiveszi a maga részét, önként vállalt feladatának teljesítésében azért is, mert teljes tudatában van annak, hogy ebbeli munkálkodásával gyökeres haltermelésünknek megerősödését és majdan terebélyes fává való kifejlődését istápolja. Már az elmúlt

év folyamán intézkedett egy külön bizottság kirendelésével a halvámok körébe tartozó gyakorlati kérdések tanulmányozása és megfelelő javaslat kidolgozása iránt. A bizottság munkálatával elkészült s azt a választmány elé terjesztve, ennek hozzájárulása által az egyesület véleményeként jut majd illetékes helyre, minélfogva idő-és alkalmoszerű ama szempontoknak ismertetése, a melyek az egyesületet állásfoglalásában irányították.

Tájékoztató okából említést kell tennünk arról is, hogy a szerződés vámtarifáink tételeit az idegen államokkal kötött kereskedelmi szerződések különbözőképpen módosítják s azokat változatlanul csakis az olyan államokkal szemben alkalmazzuk, a melyekkel nem állunk szerződéses viszonyban. Ezt tartva szem előtt, az Ausztriával közös szerződéses vámtarifánkban az egyes cikkekre kirótt illeték lényeg szerint oly terhet jelent, a melyik a külföldi hasonló áru forgalmát nem kizárni, hanem csupán korlátozni akarja annyira, hogy vele a hazai eredetű sikerrel versenyezhesen.

Ennek megállapítása után utalunk arra, hogy a jelenleg hatályban álló törvényeink közül halkereskedelmünket főleg két rendelkezés érinti. Az egyik a már említett 1908: XII. t.-cz.-nek a behozatali vámtarifa, X. fejezet 75. tétele alatt olvasható ezen rendelkezés: „*friss hal, édesvízi rák, szárazföldi csiga és scampi 100 kg.-onként 20 K. vám alá esik*“, a másik pedig az 1908: XX t.-cz.-be cikkesített „*Kereskedelmi és vámszerződés a Németbirodalommal*“, a melynek 115. pontja így szól: „*tavi ponty élő, vámentes*“, a mi mellett megjegyeztetik, hogy a küldemények tavakból való származása illetékes közegek által kiállított bizonyítványok előmutatásával igazolandó. A jelenlegi helyzet ezek szerint az, hogy hozzánk, közös vámterületre behozott friss édesvízi hal mázsánként 20 K vám alá esik, ellenben innen Németországba kivitt tenyésztett ponty, oda vámentesen vihető be. Röviden szólva, haltermelésünk nemcsak

védve van az olcsóbb külföldi eredetű halak ellenében, hanem hazai haltermelésünk legfontosabb czikke: a ponty még szabad utat is nyert egy nagy fogyasztással bíró országba.

Lássuk már most, hogy ezen kétségkívül hathatós védelem mellett miként alakult a közös vámterület halforgalma a legközelebbi múlt 1908—1912-ig terjedő öt év alatt. Az erre vonatkozó nyilvántartásokból az első tekintetre is megállapítható, hogy halkereskedelmünk mérlege *passzív*, azaz több a behozatalunk, mint a kivitelünk. 1912-ben behoztunk például 29,889 q édesvízi halat 3.766,755 K értékben, ellenben kivittünk 26,273 q-t 2.507,655 K értékben, vagyis halszükségletünk fedezésére a külföldnek 1.259,100 K-t fizettünk. Am ebben mégis van annyi vigasztalás és biztatás számunkra, hogy 1908-ban 46,990 q 5.318,284 K volt a behozatalunk és 31,637 q 2.364,609 K értékben a kivitelünk, vagyis ezen öt év alatt bevitelünk annyira csökkent, kivitelünk pedig értékben annyira emelkedett, hogy az akkori 2.953,675 K deficit fokozatosan 1.259,100 K-ra apadt.

Kiemelendő azonban, hogy a veszteség csupán az édesvízi halak összforgalmában jelentkezik, a mennyiben ha külön választjuk a vámmentes árút az élő és vám alá esőktől, az utóbbiak mérlege határozottan *aktív*. Így 1908-ban volt ezekből behozatalunk: 11,062 q, 1.438,060 korona értékben, kivitelünk pedig 25,710 q 1.671,150 kor. értékben. 1912-ben pedig behoztunk 3,063 q-t 413,505 kor. értékben és kivittünk 21,283 q-t 1.809,055 kor. értékben. Akkoriban a kiviteli többlet volt 233,090 kor., 1912-ben pedig elérte az 1.395,550 K-t.

Ha forgalmunk irányainak mikénti megoszlását kutatjuk, az derül ki, hogy a közös vámterületre legtöbb édesvízi halat Románia, azután Oroszország és valamennyit Németország szállít, ellenben a mi exportunk majdnem kizárólag Németország felé irányul. Itt ismét jellemző az, hogy Romániának hozzánk való behozatala, mely 1908-ban 29,403 q és 3.385,470 K értékű volt, 1912-ben 14,008 q 1.769,790 K értékre csökkent, Oroszorszáé pedig 11,559 q = 1.270,680 K-ról 9758 q = 1.230,430 K-ra apadt. Németországba irányuló kivitelünk ellenben ugyanezen idő alatt ekként alakult:

1908-ban	30,259 q = 2.248,691 K
1912-ben	25,274 q = 2.283,855 K.

A mi a szorosan vett magyarországi halforgalmunk adatait illeti, a melyről külön statisztikát vezetnek, azokból is az tűnik ki, hogy behozatalunk Románia és Oroszország felől évről-évre apad, ellenben Ausztria és Németországba való kivitelünk emelkedik. Eme jelenség nem csupán termelésünk emelkedésére vezethető vissza, hanem arra is, hogy Románia és Oroszország természetes halkincse apadóban van. Reánk nézve ez azért nevezetes momentum, mert főleg Románia árasztott el bennünket egyidőben annyi és oly olcsó pontyval, hogy a miatt saját termésünknek értékesítése nem egyszer egészen megakadt piacunkon. Ez a veszedelem, úgy látszik elenyészett, mert hovatovább Románia is kénytelen lesz a drágább mesterséges tenyésztésre áttérni, mi ha elkövetkezik, az ő árúját terhelő szállítási költség valószínűleg egymagában is elegendő lesz arra, hogy a mi pontyunk az övével sikerrel versenyezhesen. Addig azonban, a míg erre teljes bizonyossággal nem számíthatunk, okvetlenül kívánatos az eddigi vámnak a fenntartása, mint olyan eszközé, mely az olcsóbb termésű importtal szemben védelmet nyújt.

Termelésünkre nézve nem kevésbé fontos a német piacoknak részünkre való további megtarthatása is. Jó

lehet, hazai piacaink felvevőképessége még igen nagy teret nyújt termésünk értékesítésére, mégis mivel ennek kihasználása szorosan egybefügg azzal, hogy a piacokat előbb az élőhalak eltartására alkalmas létesítményekkel felszereljük, addig a míg ebben az irányban a viszonyok kelően kialakulnak, szomszédaink piacaira is okvetlenül szükségünk van, mert a tapasztalás mutatta, hogy vajmi könnyen előállhat olyan árútorlódás, mely az újításoktól különben is idegenkedő gazdát a haltermeléstől elriasztja.

Figyelembe veendő továbbá az is, hogy Ausztria, halainak zömét ugyancsak Németországban értékesíti termelőtelepeinek a német határhoz való közelsége miatt s saját szükségletét jórészt a mi általunk termelt halakból elégíti ki. Ha Németország már most az osztrák eredetű pontyokra vámot vet, ez a hal belföldön keres elhelyezést és természetszerűleg hatással lesz a mi termelésünkre is. Nyilvánvaló tehát, hogy nagy érdekeink fűződnek a német sorompóknak halaink részére való nyitvatartásához.

Mivel ezt a német fogyasztó közönség is követeli s csupán a tenyésztők ellenzik; — amellet, mert egyes nagy tőkével dolgozó vállalatok meg a tengeri halaknak felénk való exportját szorgalmazzák, ez legjobb alkalmat nyújt a mi érdekeinket az övékével akként párosítani, hogy a mennyiben ők vám nélkül engedik bevinni a mi pontyainkat, mi sem támasztunk akadályt az ő tengeri halaik behozatala ellen. Viszont, ha ők vámot vetnek arra, mi velük szemben a jelzett módon annál könnyebben élhetünk retorzióval, mert a tengeri hal fogyasztása nálunk felette nehezen terjed s így az esetleges vámemelés közéletelmezési szempontból sem jár különösebb hátránnyal.

Nagy vonásokban ez a képe annak a helyzetnek, illetve viszonyoknak, a melyek az O. H. E. válaszmányának a halvámok kérdésében vallott véleményét megérlették s a melyet a következő egyhangúlag hozott határozatban juttatott kifejezésre:

1. Hazai haltermelésünk védelme és fejlesztése érdekében továbbra is változatlanul fenntartandónak tartjuk a jelenleg hatályban álló autonóm vámtarifában az édesvízi halak behozatalára nézve megszabott mázsánkénti 20 K vámot.

2. Tekintettel Németországnak a tengeri hal exportjának előmozdítására irányuló tervszerűen folytatott akciójára, mit ha velünk szemben sikerrel fog érvényesíteni tudni, azzal saját édesvízi halfogyasztásunk terjedését nem csupán gátolja, de piacaink korlátolt felvevőképessége mellett előreláthatólag nagyban apasztani és ezzel viszont termelésünket is érzékenyen károsítani fogja: az esetre, ha a Németbirodalom a vele majdan kötendő kereskedelmi szerződésben az osztrák-magyar eredetű édesvízi halakra, kiváltképpen a tavakban termelt élő pontyokra bármily csekély vámot vetne, hazai haltermelésünk védelmére elengedhetlenül szükségesnek tartja, hogy mi viszont a német eredetű tengeri halakra alkalmazandó hasonló vámmal védekezzünk. *Landgraf János.*

Magyarország édesvízi halászata.

Répássy Miklós-tól.

Előadta a X. nemzetközi kereskezelmi kongresszussal kapcsolatban tartott VII. nemzetközi közgazdasági tanfolyamon, Budapesten, 1913 augusztus 13-án, német nyelven.

Hölgyeim és Uraim! Egy kissé talán merész dolognak is tűnhet fel, ha valaki a repülőgépek korszakában s oly hallgatóság előtt, a melynek élethivatása a kereskedelem és ipar, olyan *ősfoglalkozásról* akar beszélni, mint a minő a halászat.

Érdekes dolog lehet ugyan visszapillantani abba a korszakba, a melyben valamely nép műveltségének bölcsője ringott, hiszen a „foglalkozással“ kezdődik egyáltalán a művelődés; de mégis nagyon távol eső dolog volna, ha itt csak a multról szólnánk. És bizony elmultak már nálunk Magyarországon is azok az idők, a mikor még nagyterjedelmű vadászterületek váltakoztak végeérhetlen legelőkkel s a mikor az ősi állapotú vizekben ma már alig elképzelhető halbőség volt; elmultak az idők, a mikor a természetes szabad élet szerény igényeit a természet gazdag adományai mellett fáradság nélkül kielégíthettük!

A kultura hatalma itt is nagyot változtatott az életem s igényeit nagyra fokozta; ma már csak *termelő* munka árán elégíthetjük ki azokat. Minden egyébnek félre kell állania, vagy el kell tűnnie. A legelőket feltörtük s csak itt-ott akadunk ma még a régi pásztorélet töredékes maradványaira; az erdőket kiirtottuk, avagy rendszeres üzemű pagonyokba osztottuk; a vadászterületek összezugorodtak, a vadászat maga nem *munka* többé, hanem a jobbmódúak szórakoztató időtöltése.

Majdnem erre a sorsra jutott a halászat is. De itt különös dolog történt. A kultura, a mely máskülönben minden ösfoglalkozást többé kevésbé tönkretett, a halászat számára eszközöket nyújtott, a melyek segítségével kiléphetett a természetes vizek szűk határaiból s nemcsak mint azok egyik mellékhasználatá maradt fenn, hanem *önálló, céltudatos termelés* fejlődhetett. A halászat a kulturához igazodott. Mint olyan termelő foglalkozás, a melynek hozamát az emberi munka a modern üzemekben a természetes vizek hozamához képest megsokszorozhatja, megtartotta mindmáig nemzetgazdasági jelentőségét; ebben a vonatkozásában már aztán természetesen a legközelebről érinti a kereskedelem s ipar érdekéit is.

Magyarország e termelési ágának multját s mai állapotát kísérlem meg az alábbiakban röviden vázolni.

I. Magyarországnak hatalmas vízhálózata van. Több mint 600 folyó és patak szelveli területét. Legnagyobb részük a Duna vízrendszeréhez tartozik, a melynek mintegy 1000 kilométer hosszú szakasza esik országunkra.

Itt terül el Közép-Európa legnagyobb tava: a *Balaton*. Ezenkívül még számos álló vize van úgy a hegységben, mint a síkon. E vizekben 63 halfaj él, melyek $\frac{1}{3}$ része gazdaságilag is jelentős. Kiemelhetjük közülök a pompás ízű *fogást* (*Lucioperca Sandra Cuv.*), a hatalmas *harcsát* (*Silurus Glanis Lin.*) és legnagyobb halfajtánkat, a *vízát* (*Acipenser Huzo Lin.*), végül a hegyi vizekből a *galóczát* (*Salmo Hucho L.*), a Duna lazacját.

A vizek ősi állapotában halbőségük meszeszerű volt. Történeti okmányok, királyi adománylevelek igazolják a régmúlt idők halászatának nagy értékét. Sok család, egész nemzetségek a halászatból éltek. Bebizonyítható, hogy pl. a XV. században Szeged városában a halászok száma 4000-re rúgott. Egy 1622-ben írott magyar szakácskönyv 189 halétel receptjét tartalmazza.

Egy németül írott XVIII. századbeli magyarországi statisztikában (M. Schwartner: Statistik des Königreichs Ungarn. 1795. M. Trattner) olvassuk a halászatról szóló fejezetben a következőket: „A lomha Tisza tudvalevőleg nemcsak Magyarország, de egyáltalán Európa leg-haldúsabb vizei közé tartozik s nem ritka dolog még manapság sem, hogy a szegedi piacon, ha nem is 1000 drb, mint a krónika szerint a gyér lakosság és pénztelenség idejében, de igenis 100 drb szép ponty kapható 1 aranyért.“

A vizek ősi állapota azóta azonban rendkívül megváltozott, ennek következtében halállományuk is apadt. Igaz, hogy ez minden kulturállamban bekövetkezett, de a veszteség nem mindenhol volt egyforma. Nálunk igazán nagy értékek semmisültek meg, a mikor a kultura a vizeket hatalmába kerítette. Legfőképpen a nagyszabású vízszabályozási és ármentesítési munkák azok, a melyek a vizeket ősi jellegükből kivetkőztették. Sajnos, a következményeket senki se látta előre. Legkevésbé a halászok. A régi gazdálkodás folyt tovább. Végül is beállott a válság; a természetes vizek halászatának csaknem teljes elértéktelenedése.

Ma már természettudományos kutatások alapján ismerjük a halak élettanát s így könnyen megmagyarázhatjuk az említett halbőséget és megértjük hanyatlásának okait is.

A halak szaporasága tudvalevőleg rendkívüli; egy-egy pár hal ikrájából évente kedvező viszonyok között százezerszámra kel ki a zsenge ivadék. Az ivadék gyarapodása elsősorban a rendelkezésére álló természetes tápláléktól, tehát a vízben élő alsórendű növényekből és állatoktól függ. Ez a táplálék maga még alsóbbrendű szervezetekből, sőt közvetlenül szervesen ásványi anyagokból él. Mindez a vízzel borított talajból és részben a vízbe jutó hordalékból kerül elő. Ennek az élénk anyagcserének, a melynek végső fokán a hal áll, legfontosabb tényezői a melegség s a talaj termőereje. A melegség a sekély víznél van biztosítva. A talaj termőereje pedig legfőképp attól függ, hogy időszakonként — különösen télen — szárazon áll-e, mert ilyen módon a levegő s fagy felújítja. Télen a halak úgyis szűkebb helyre szorulnak, mert életműködésük a hidegben a lehető legcsekélyebb; hidegvérű állatok s a legtöbbje télen egyáltalán nem is táplálkozik.

Mentől nagyobb volt tehát a melegebb évszakokban a vízzel borított terület, annál több haltáplálék fejlődhetett ott s annál több hal nőhetett azon. Régente szabadon járta az ár a völgyeket. Ha az áradás kedvező volt, lassan, fokozatosan borította el tavasszal a medrétől kilépett víz a rétséget, a mely ősz óta szárazon állott; a halak nyugodtan és zavartalanul megívhattak a sekély, meleg vízben és ezen a gyepes, friss területen mérhetlen mennyiségben fejlődhetett a zsenge halivadék táplálékkául szolgáló alsóbbrendű állat- s növényvilág. A kikelt halivadék, de a nagy hal is a legbőségesebb táplálékot találta ott s gyorsan nőtt. Mire a vizek le kezdtek apadni, — nyár derekán, olykor nyár végén — meghízva, megerősödve kerültek a folyó medrébe vagy az ártér mélyedéseibe; itt aztán bőséges volt a fogás. De a folyó halát a folyó völgye termette.

A halbőség előfeltétele tehát a nagy árterület s a hosszantartó áradás. Manapság mindkettő hiányzik. Az ártér a lehető legszűkebbre szorult s az árvédelmi töltések közé kényszerített árhullám rohamosan fut le. Elég arra rámutatnunk, hogy a Duna és Tisza völgyében megalakult árvédelmi társulatok összesen 3 millió hektárt mentesítettek az árvízről és több mint 100 lecsapoló társulat nem kevesebb mint 300,000 hektár vízterületet szárított ki. Mindezek a területek halat neveltek valamikor!

Most látjuk csak, micsoda kárt okozott a halászatnak a vizek szabályozása, a mihez még a közlekedési, ipari vízhasználatok is társulnak.

Kezdetben csak társadalmi egyesületek foglalkoztak e kérdéssel. Országos fontossága azonban csakhamar ráirányította a kormánykörök figyelmét is.

A kulturmérnöki szolgálattal kapcsolatban 1883-ban

létesítették az *Országos Halászati Felügyelőség* intézményét, melynek hivatása a halászat érdekében való működés s a melynek közreműködésével hozták meg 1838-ban, tehát 25 évvel ezelőtt a halászatról szóló törvényt. Ezzel le volt rakva az alap, a melyen tovább

zása, ösfoglalkozása vagy jobban mondva ösmunkája volt a magyarságnak is, a melylyel hathatósan vett részt társadalmi szervezetének megalapozásánál.

Alig lehet valami őseredetibb dolgot elképzelni egy aldunai, vagy tiszamenti halászkunyhónál vagy halásztanyánál. (1 kép.) Úgy a halászon, mint készségén rajta van az ősiség bélyege.

Micsoda ellentéte ez a modern halgazdaság (2. kép) rendszeres üzemének, a melyik lépten-nyomon segítségére siet a természetnek. Itt gyűjtik a halikrát s védett helyeken rakják ki, ívóhelyeket rendeznek be, felügyelnek a vízre stb. stb. Nemcsak a földet, de a vizet is arca verejtékében műveli az ember. A halászatnál is vetnie kell, ha aratni akar.

A Balatonon, melynek halászatát részvénytársaság (Balatoni halászati r.-t.) bérlí 25 évre, már gőzhajók viszik a vízre a halászcsofnakokat és a zsákmány fogására szolgáló 600 m. hosszú hálókat gépek kötik, mert az emberi kéz maga nem győzné többé a mai lázas munkát.

A rendszeres munka, különösen a társulati szervezkedés eredménye elsősorban a sok helyen nagyon is bonyolult jogviszonyok rendezése volt, továbbá a bérjövedelemnek növekedése nem ritkán 50—100%-kal.

Az alsó szintájú vizek területe, a melyeket törvényes alapon társulati úton művelnek, kerekszámban 170,000 hektár. E terület évi bérjövedelem hektáronként átlag 2·5 K, összesen tehát 425,000 K. Ezt az összeget jelentékenyen növeli az Alduna mentén még sok helyütt meglévő, de társulati kereten kívül kezelt ártéri halászat évi bérjövedelem, úgy hogy a síkföld vizeinek halászatából befolyó évi bér-

1. kép. Halásztanya az Aldunán.

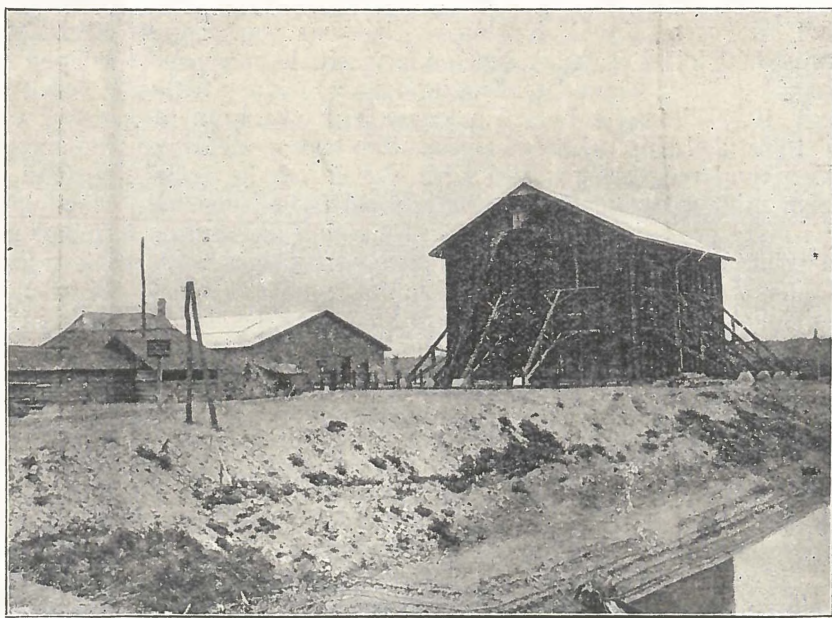
Lévay István felvétele.

lehetett munkálkodni. Mert vizeink gazdasága mellett azok halállománya még megfogyatkozott állapotában sem volt elhanyagolható része a nemzeti vagyonnak; azt azonban fenntartani az adott viszonyok között csak okszerű munkával lehetett.

Ez érték fenntartásának és gondozásának legnagyobb akadálya nálunk a halászati jogok rendkívüli szétdaraboltságában rejlik s törvényünk legfontosabb alapvető rendelkezése az, hogy a jogtulajdonosokat társulásra kényszeríti az egységes munka érdekében.

Általában a parti birtokosé a halászat joga; ehhez képest már egy község határán belül is több jogosult között oszlik meg. Ezenkívül, mivel a partmenti községek határa rendszerint a folyó középvonalával esik össze, a halászat joga a szemben lévő partokon is különböző kezekben van. Ezért a halászat okszerű művelése csak a jogtulajdonosoknak törvényes alapon társulatokba való egyesítésével érhető el. Ezen a törvényes alapon indult meg hazánkban természetes vizeink halászatának újjáélesztése. A társulatok szervezése nagyjából be van fejezve; összesen 92 társulat alakult meg, a melyek hatáskörébe 170,000 hektárnyi vízterület tartozik.

Ennél az ilykép megmentett s a természetes vizeken űzött halászatnál akadunk még rá a magyarok ösfoglalkozásának biztos nyomaira; sőt olyan nyomokra, a melyek oda vezetnek, a mint azt Herman Ottó a magyar halászatról írott klasszikus könyvében (A magyar halászat könyve. Budapest, 1887.) oly mesterien mondja: „a hol az írott történet eddig néma”; nyomokra, a melyek igazolják, hogy bárhonnet jöttek is be a magyarok ez országba, mindenesetre halászvidékről származnak. A halászat, az emberiség egyik ösfoglalko-

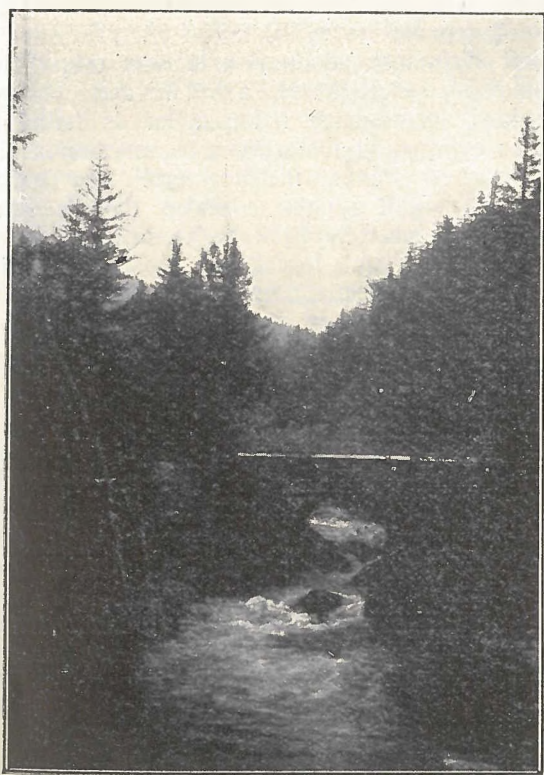
2. kép. Főhercegi halászati központ Apatinban.

jövedelem 500,000 koronára számítható, a mi 12·5 millió korona tőkeértéknek felel meg.

Folyóink s patakjaink felső szakaszán a halászat nemzetgazdasági szempontból bizonyára kisebb jelentőségű. De mert az ott honos nemes halfélék, a pisztrángfajták,

nagyobb értékűek s a halászat ott sport üzésére ad alkalmat, a halászati jogtulajdonosok mégis tetemes jövedelemhez jutnak. Számszerű adatokhoz bajos jutni, de hogy jelentékeny összegről lehet szó, mutatja már az is, hogy e vizek összes hossza mintegy 40,000 km. Ebből a magyar kir. kincstár erdőbirtokaira körülbelül a fele esik kerekszámban 5000 hektár vízterülettel. A kincstári vizek példás kezelése a kincstári erdőhivatalok feladata. Ezeken a vizeken hazánkban jelenleg 180 pisztrángköltető telep van működésben, a melyekben évenként átlag 4 millió megtermékenyített pisztrángikrát gondolnak.

Az ilyképp művelt vizek a sporthorgászoknak igazán festői hegyvidékek (3. kép) közepette nyujtanak pompás élvezetet. Különösen a Magas-Tátrában (Liptóújvári m. kir. erdőigazgatóság) és a Középhegységben a Garam folyó haldús mellékvizein (Besztercebányai erdőigazgató-

3. kép. Pisztrángos patak (Tátra).

ság) van meg a lehetősége, hogy az illetékes erdőhatóságok útján eme testet és lelket üdítő sportnak hódolhassunk.

A mi az ország nyílt vizeiből évenként kifogott halmenyiséget illeti, azt az általában szokásos bérleti rendszer mellett, sajnos nem lehet megbízhatóan megállapítani. A bérösszegek nagysága alapján megejtett becslésekből megközelítőleg 50,000 q adódik ki 25 millió korona értékkel. Hogy ezt a mennyiséget még fokozni lehet, az kétségtelen; hiszen ha az összes számbavehető vizek területét — folyókat és tavakat — 250,000 hektárra becsüljük, évenként s hektáronként átlag csak 20 kg. halhústermelés esik 10 korona értékkel. Nem lehet tehát vérmesnek mondani azt a reménységet, hogy úgy a mennyiséget, mint az anyag nemesítésével annak értékét is meg fogjuk kétszerezni, a mi a természetes vizek halászata által képviselt nemzeti vagyon körülbelül 30 milliónyi értéknövekedésének felelne meg. Olyan cél, a miért dolgozni valóban érdemes.

Nagyobb halgazdaságok természetes vizeinken:

1. A főhercegi uradalom Bellyén (Baranya megye).
2. Balatoni halászati r.-t. Siófokon.
3. Szál testvérek Apatinban és Orsován.
4. Velencei tavi halgazdaság (Schwarz Izidor és Gestetner N. Győrben).
5. Lovrekovics Ferencz Újvidék stb.

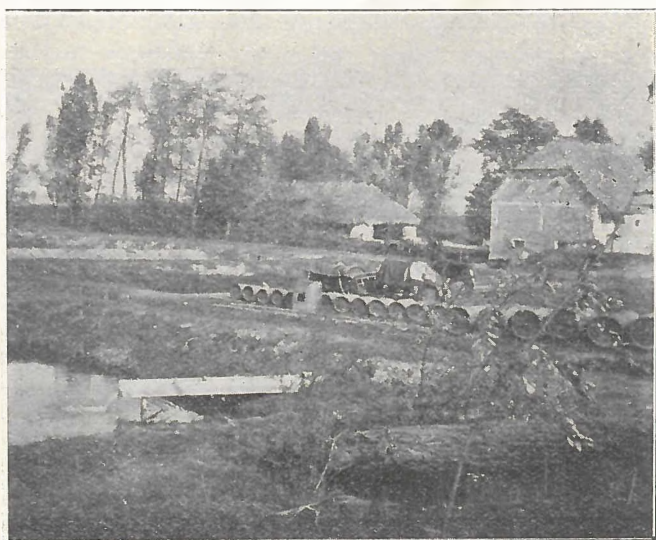

4. kép. Síkvidéki pontyos tó (Szabadka).

II. A kisebb, ha nem is lecsapolható, de rendszeresen gondozott állóvizek s a mesterségesen létesített lecsapolható s rendszeres üzemű halastavak halászata jelentékenyen növeli az ország haltermelését.

Ezeknek az okszerű, belterjes üzemű tógazdaságoknak a száma az országban 201, összesen kereken 12,000 hektár vízfelülettel; közülök 95 helyen 6000 hektárnyi vízterület rendszeres tógazdaság lecsapolható tavakkal.

E halgazdaságok csaknem mind az utolsó 25 évben létesültek s teljesen okszerű üzemmel bírnak. Tizenhét közülök, 20 hektárnyi vízterülettel, pisztrángneveléssel foglalkozik, a többi pontytenyésztéssel.

5. kép. Teletetők (Sárd).

A mesterségesen létesített pontyos tógazdaságok révén a halászat a mezőgazdaságban is jelentős szerephez jut. Ezek a tógazdaságok mind a természetes vizek példája után dolgoznak. A télen át szárazon tartott területeket tavasszal vízzel borítjuk (4. kép) s víz alatt tartjuk késő őszig; ez alatt az idő alatt fejlődnek a halak. Ha a hideg időszak közeledik, a vizet lebecsátjuk s a halak

piacra kerülnek, avagy továbbtenyésztés céljából kicsiny és mély teletetőtavakba. (5. kép.)

A kultúra, a mely az ősi halászatot tönkre tette, esz-
közt s módot ad kezünkbe, hogy mindenütt, a hol a
műszaki feltételek megvannak, a halak életfeltételeinek
legmegfelelőbb viszonyokat magunk létesítsük.

6. kép. Süllő ikrájával megrakott fészek.

A mesterségesen létesített tavak segítségével tulajdon-
képp a talaj termőerejét halhús előállítására használjuk
ki; a halászat tehát igen hatékony eszköz a talaj gazda-
sági kihasználására, a melynek jelentősége annál nagyobb,
mert oly földterületeken is alkalmazhatjuk, a melyeket
mezőgazdaságilag alig, vagy egyáltalán nem művel-
hetünk. Éppen ezért nálunk Magyarországon különös

7. kép. Süllőikra csomagolása.

fontossága van a dolognak, mert a mi nagy Áttördün-
kőn ezer s ezer hektár a szikes terület, a mely legfel-
jebb kora tavasszal hoz mint szegényes legelő vala-
melyes hasznót. A mesterséges halászat révén e terüle-
tek, a mint az eddigi példák igazolják, kitűnően hasz-
nosíthatók.

A halászat termelőképessége rövid idő alatt, különö-
sen a mesterséges etetés bevezetése óta, alig sejtett
mértékben fokozódott. Hiszen az okszerű természet-
tudományos alapon dolgozó halgazdaság még alig 30
éves! Első tógazdaságainkban (1894), a mikor még csak
a halak természetes tápláléka jött figyelembe, hektáron-
ként körülbelül 150 q halhúst termeltünk; ma már
ennek a mennyiségnek négyszerese, ötszöröse sem rit-
kaság. Ez, figyelembe véve a halhús mai árát s a ter-
melés költségét, hektáronként 200—300 korona tiszta
jövedelemnek felel meg.

Ugy vizeink természete, mint aránylag meleg éghaj-
latunk igen kedvező a pontytenyésztésre. Mesterséges
tógazdaságokban a kétnyaras pontyok könnyen elérik
az 1 kg. súlyt s részben ily nagyságban kerülnek piacra
is. A ponty mellett a békés természetű halak közül a
czompó (*Tinca vulgaris* Cuv.), a ragadozók közül pedig
a süllő (*Lucioperca sandra* Cuv.) fordul elő legtöme-
gesebben. A süllőnek, hazai ragadozó halaink legérté-
sebbjének tenyésztése egész külön jelentőséggel is bír.
Ez a hal különösen alkalmas a le nem csapolható álló
vizekbe való betelepítésre, a hol hivatása, hogy a tó
mindenkori természetes haltápláléka és halmérsége
között az egyensúlyt fentartsa, a mennyiben a túlságo-
san szaporodó békés, illetőleg értéktelen halfajtákat
pusztítja. A süllőt idegen vizekbe nálunk ikrájának
(6. kép) átvitelével telepítjük be. A süllőikra termelésé-
vel több gazdaságunk foglalkozik úgy, hogy kivitelre
is jut. Megfelelő csomagolással (7. kép) messze vidé-
kekre is elszállíthatók az ikrák. (Folyt. köv.)

JOGESÉT.

*Nyílt vizekből származó, de tilalom alá eső halak-
nak a tilalmi időszak tartama alatt való szállításához
igényeltető származási bizonyítvány csakis akkor tekint-
hető helytállónak, ha abból kétségtelenül megállapítható,
hogy a halak az illetékes községi előljáróság által ápr.
1-én vagy azt megelőző napon a helyszínen számbavett
készletből valók, egyébként pedig a bizonyítvány ügy
alakjára, mint tartalmára nézve teljesen megfelel az
1888: XIX. törvényczikk végrehajtása tárgyában kiadott
5000/889. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet 34.
§-ában előírt kellékeknek.*

*Amennyiben ilyen eredetű halak valamely halászati
társulat vízterületén bárkában szállítatnak, a szállítást
teljesítőikkel szemben a társulati közegeknek ellenőrző
eljárása nemcsak jogosult, hanem egyenesen köteles-
szerű.*

Ily kijelentéseket tartalmaz a földművelésügyi minisz-
ternek 67,733/1913. sz. a. III-ad fokban hozott követ-
kező ítélete:

Múlt évi november hó 14-én sz. a. hozott és
..... sz. a. kelt jelentésével eléj terjesztett azon másod-
fokú ítéletét, melylyel a további fellebbezés kizárásával
W. J.i lakost az 1888: XIX. t.-cz. 18. §-ába ütköző
halászati kihágás vádjá és következményei alól felmen-
telte, helytadva a D. D.-i halászati társulat idevágó
kérelmének, felülvizsgáltam s ennek eredményéhez képest
a másodfokú ítéletet megváltoztatom és terheltem azért,
mert: tilalom alá eső halakat, névszerint pontyot és
süllőt a tilalmi idő alatt származási bizonyítvány nélkül
szállítatott s ezzel a hivatkozott törvény 27. §-ába
ütköző kihágást elkövette, ugyanazon törvény 63. §. a)
pontja alapján behajthatatlanság esetén 3 napi elzárásra
átváltoztatandó, egyébként az 1901: XX. t.-cz. 23. §-ban

megjelölt célra fordítandó 50 korona pénzbüntetésre és a felmerült 37 K 80 f eljárási költség megfizetésére ítélem, megjegyezvén, hogy az utóbbi összegből 4 K L. Gy.-t tanúdíj, 37 K 80 f pedig H. V.-t készíadási címén illeti.

Indokok: A felülvizsgálatnak azért kellett helyt adni, mert a II-od fokú ítélet törvényellenesen fosztotta meg a panaszoszt fellebbezési jogától, tekintve, hogy a Rbsz. 179. §-a szerint a fellebbezés nincsen korlátolva olyan ítéletekkel szemben, a melyik ellenében a fellebbezés jogát törvény biztosítja, mint azt a halászati kihágásokra nézve az 1888:XIX. t.-cz. 61. §-a kifejezetten teszi.

Terhelt elismerte, hogy alkalmazottjai által április hó 18-án a bérletéről származott nagyobb mennyiségű pontyot és süllőt bárkában szállított A.-ban leendő értékesítés végett, de a mely halak a tilalmi időszak beállta előtt lettek kifogva, a mit községi bizonyítvánnyal igazolhat, a mely bizonyítványt azonban a szállítást végzők a tettenérés alkalmával fel nem mutathatták.

Noha szakszerűségi szempontból már az is kétséges, hogy a szállított süllőket, mint felette kényes természetű halakat előzőleg legkevesebb 18 napon át bárkában tartották és tehát kellő körültekintéssel vezetett vizsgálatnak ugyancsak érdemes lett volna erre a körülményre is kiterjeszkedni, mégis mivel ez nem történt meg, részéről az volt különösen mérlegelendő, vajjon a terhelt által szállított halak olyan készletből valók-e, a mely készletre nézve a tilalmi idő beállta előtt történt fogás kétségtelenül igazoltnak tekinthető.

Mivel a halak ebbeli jellegét a többször idézett törvény végrehajtása tárgyában kiadott 5000/1889. számú ítteni rendelet 31. §-a szerint az illetékes községi előjáróság hivatott igazolni, egy a rendelethez csatolt minta szerint kiállítandó bizonyítványban egyenként feltüntetendő olyan adatokkal, a melyeket természetesen csak a helyszínén közvetlen szemlélet, illetve utánméréssel lehet megállapítani: önkényt értetődőleg csakis oly származási bizonyítvány fogadható el helytállónak, a melyikből világosan kitetszik, hogy a szállított halak olyan készletből valók, a mely készletet az illetékes előjáróság április 1-én vagy azt megelőző napon tartott vizsgálat során bárkában levőnek talált. Viszont csakis az így megállapított készletből lehet és szabad aztán az idézett rendelet 34. §-a értelmében kiállítandó s az ott megjelölt összes adatokat pontosan tartalmazó újabb bizonyítvány alapján szállítást teljesíteni azon a címen, hogy a nyílt vízből eredő halak a tilalmi idő beállta előtt fogattak.

Ezeket az I. és II-od fokon eljáró rendőrhatalóságoknak, mint a halászatról szóló törvény végrehajtására hivatott tényezőknél annál is inkább tudniok kellett volna, mert kézenfekvő, hogy a halaspiacok ellenőrzése tekintetében őket érintő hivatásukat csakis az említett kétféle bizonyítvány adatainak egybevetésével végezhetik sikeresen és kifogástalanul.

Ezzel szemben az eljáró rendőrhatalóságok hitelesnek fogadtak el olyan származási bizonyítványt, a melyik kifejezetten annyit mond csupán, hogy „terhelt és társai halászbérlők bizonyos mennyiségű, de a tilalmi idő beállta előtt fogott halmennyiséget bejelentettek.” Eltekintve attól, hogy ezt a bizonyítványt is terhelt csak utólagosan, nem pedig a tettenérés alkalmával mutatta fel, megállapítom, hogy az sem alakjára, sem pedig lényegére nézve nem felel meg a törvényes kellékeknek s az elérni kívánt gazdasági érdekek szempontjából oly felületes és jelkiismeretlen eljárás terméke, a mely

egyenesen kaput nyit a halászok között e tekintetben különben is sajnos tapasztalható visszaélésekre.

Nyilvánvaló tehát ezekből, hogy a felmentés alapjául szolgáló bizonyítványt bizonyító erejűnek elfogadni egyáltalán nem lehet és nem szabad, de ha elfogadható volna is, terheltet az ítéletben körülírt kihágásban vétkeket még akkor is kellett mondani és ezért büntetni, mivel a szállítást a törvény által rendelt származási bizonyítvány mellőzésével végeztette.

A büntetés kirovásánál enyhítő körülménynek vétett terhelt büntetlen előélete; terhelőnek ellenben az a körülmény, hogy mint iparos-halásznak ismernie kell az iparát nagyon is közelről érintő ama korlátokat, amelyeket a törvény a halászállítás tekintetében állított s a mennyiben nem visszaélés elkövetésére törekedett, egyenesen kötelessége lett volna a községi előjáróság által helytelenül kiállított bizonyítványt visszautasítani, illetve a törvény kellékeinek megfelelő szorgalmazni.

Az eljárási költségek megállapítása terhelt vétkeességének folyománya; mi mellett H. V. magánvádlónak felszámítását azért fogadtam el helytállónak, mert a tárgyaláson való megjelenhetése végett lakóhelyétől odavissza 56 km. kocsi- és lakikutat kellett tennie és evégből legkevesebb egy napot hazuról távol töltenie.

Végül helyesbítésre szorít az I. fokú ítéletnek amaz állítása is, hogy a D. D.-i halászati társulat ellenőrző közegei jogtalanul jártak el akkor, a mikor terheltnek bárkáját a nyílt Dunán megvizsgálták, amennyiben a halászatról szóló törvény őket erre fel nem jogosítja. Jólehet a II-od fokú ítélet ezen tarthatatlan és a dolgok lényegét egyáltalán nem ismerő kijelentést némileg enyhíti azzal, hogy a nevezett közegek eljárását jóhiszeműnek és a közérdekből eredőnek minősíti, meg kell állapítanom azt, hogy a halászati társulat jelzett eljárása igen is jogos, sőt törvényes hivatásából kifolyólag egyenesen kötelességszerű volt. Nevezetesen tudniok kellene az eljáró hatóságoknak, hogy a halászati társulatoknak, mint törvényen alapuló szervezeteknek ugyancsak a törvényben biztosított autonóm jogkörüknél fogva, a halászat értékének fokozása végett minden az adott helyzeti viszonyokból előálló olyan intézkedést megtehetnek, a mely a halak szaporítása, okszerű óvása és védelme, nemkülönben az értékesítés tekintetében indokolt és szükséges.

Ebbeli tevékenységüknek a rájuk nézve kötelező üzemtervben adnak alakot, a mely üzemterv kormányhatósági jóváhagyás alá esvén, ennek megtörténte után nemcsak végrehajtható, de végrehajtható, ha kell, büntetés alkalmazásával is. Minthogy a halászati társulatok üzemtervének végrehajtását a hatóság tartozik ellenőrizni, mivel továbbá a megjelölt alapon alkalmazandó büntetéseket is a hatóság hivatott kirovni és mert a szóbanforgó halászati társulat üzemtervében kifejezetten meg van állapítva a társulat abbéli joga, hogy a halászatot üzöklökkel szemben ellenőrzést gyakorolhat: a hatóságnak jelzett tévedése annál súlyosabb megítélés alá kell hogy essen, mert határozottan törvénybe ütköző cselekményt vett védelmébe azzal szemben, a kinek az előadottak szerint segítségére lenni tartozik.

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

Vutskits György: A Balaton cyprinoidea halkorcásiról. A Matematikai és Természettudományi Értesítőnek, a m. tud. akadémia III. osztályának folyóiratában (XXXI. kötet 2. füzet) közölt ilyen című értékes dolgozat különnyomat alakjában is megjelent s mint olyan, mely legnagyobb állóvizünk, a Balaton halfaunájához

igen becses adatokkal szolgál, közérdeklődésre tarthat számot. Szerzője már évek óta foglalkozik hazánk édesvízi halkorcsaival. A Balatonban előfordulók közül kettőt már régebben leírt; az egyik az *Abramis brama* és *Leuciscus rutilus*, a másik a *Blicca björkana* és *Leuciscus rutilus* fajok kereszteződése folytán jött létre. Most ismét öt, előfordulására új halkorcst mutat be, melyeknek hazai előfordulását a szakemberek sem a Balatonból, sem más magyar folyó- vagy állóvízből nem ismerték. Legnagyobb részüket azonban csak 1—2 példányban tudta beszerezni. E halkorcok egyenként a következők:

1. *A kele-konzér* vagy *konzér-kele*, a *Scardinius erythrophthalmus* és *Leuciscus rutilus* kereszteződése. 1907. november hóban fogták.

2. *A konzér-küsz*, a *Leuciscus rutilus* és az *Alburnus lucidus* kereszteződése.

3. *A kele-küsz*, *Scardinius erythrophthalmus* és *Alburnus lucidus* kereszteződése.

4. *A balin-küsz*, a *Blicca björkana* és az *Alburnus lucidus* kereszteződése.

5. *A küsz-baing*, a *Leucarpus delineatus* és az *Alburnus lucidus* kereszteződése.

Szerző feltevése szerint ezek a korcsok nemcsak a Balatonban, hanem a Duna vízrendszerének más álló- s folyóvízeiben is előfordulnak és megjegyzi, hogy az édesvízi halkorcok száma ma már oly nagy, hogy ismeretük nélkül egyes halak meghatározása csaknem lehetetlenné válik, azért kell nekünk is — mondja — a magyar termőhelyű halkorcok megismerésére és leírására törekedünk.

Útmutató a gazdasági tudósítók számára. 1914. Átdolgozva s kibővíve jelent meg az idén is a m. kir. földművelésügyi miniszter kiadványaképp a fentjelzett című hasznos „Útmutató” XXII. évfolyama. Az 1914. évre szóló naptári részen kívül első sorban természetesen a gazdasági tudósítók s a m. kir. gazdasági felügyelőségek számára ad megfelelő útbaigazítást, de gazdag tartalommal tájékoztat a gyakorlati gazdát érdeklő minden kérdésben, részletesen ismertetve a gazdaközönség szolgálatára álló intézményeket, hatóságokat s egyáltalán a földművelésügyi minisztérium egész ügy- s személybeosztását.

A halászatra vonatkozó dolgok a 343—351. és 523—524. lapon tárgyalatnak részletesen. — A könyv ára 1 korona.

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

8. Hogyan pusztíthatnám ki az általam bérelt álló vízből a nadályt (pióczát), a mely rettenetes módon elszaporodott a múlt évben?

B. B.

9. Halászati kihágási ügygyel összefüggésben egy terheltnak a tárgyaláson elhangzott nyilatkozata alapján szíves értesítést kérek arra vonatkozólag, hogy hatályban van-e még a földművelésügyi miniszternek egy olyan állítólagos rendelkezése, mely szerint a hálók nyílása az 1888. évi XIX. t. cz. 23. §-ának b) pontjában előírt 4 cm.-ről 3-6 cm.-re szállíthatott le, továbbá volt-e évekkel ezelőtt 2-5 cm. nyílású háló szabályos? Továbbá a háló elkobzása esetén az azon levő fadarabok és kötél, úgyszintén a halászbárka is elkobzandók-e és végül az elkobzott nagy és értékes háló értékesítendő-e, még pedig épen úgy, mint a többi elkobzott tárgyak, (pl. löfegyver) árverés útján vagy másként?

F. H.

Feleletek.

8. Nem írja meg, hogy minő pióczáról: az ú. n. orvosi pióczáról (*Hirudo medicinalis*), lópióczáról (*Aulastomum gulo*), vagy a halpióczáról (*Piscicola geometra*) van-e szó?

Az első kettő inkább csak a zsenge pontyivadékat pusztítja, az utóbbi azonban a nagyobb halakat is ellepi.

Akárminő fajtájú pióczának kiirtására, mint általában a halasvíz egészségesen tartására legbiztosabb mód, ha megvan a lehetősége, az álló víznek télire való lecsapolása, a tófenék kifagyasztása s 3—4

héttel a megtöltés előtt égetett mézporral való meghintése. Ez utóbbi kiöli a még esetleg itt-ott bennmaradt káros szervezeteket.

Ha a tavat nem lehet lecsapolni, akkor mindenekelőtt tisztítsa azt meg a növényzettől, mert bizonyára jól be van növe. A piócza félék legjobban szeretik a növényektől benőtt lomha vagy egészen álló vizeket. A növényzetet kell tehát elsősorban eltávolítani olyformán, hogy mindjárt tavasszal, a mint kezd ütközni, a víz felszíne fölé, a víz alatt 10—20 cm. mélységben lekaszáltatja; esetleg ismételtlen is.

A tiszta naptól süttöt víztükrű tó nem felelvén meg élelfeltételeiknek, a pióczák bizonyára megfogynak.

Ha a le nem csapolható állóvíz nem nagy s teljesen különálló, a törvény megállapítása szerint is zárt víz, akkor azt a radikális módszert is alkalmazhatja, hogy közvetlenül magába a vízbe ad kellő mennyiségű égetett meszet. Ezzel persze mindent kiöli a tóból: pióczát s halat is. Az így elpusztult hal azonban egészségi szempontból teljesen kifogástalan s piacdon árúsítható. Miután az égetett méz maró hatása egy-két hét múlva megszűnik, a tavat ismét be lehet népesíteni megfelelő halanyaggal.

A tó vizének ily módon való alapos megtisztítására legcélszerűbb az ősz, hogy a tavasi benépesítésig a víz ismét visszanyerje természetes s ártalmatlan jellegét.

9. A halászati törvény 23. §-ának b) pontja szerint tilos minden oly halfogóeszköz, pl. hálók, kosarak, varsák, továbbá minden oly készülék használata, a melyek nyílásai (szemei) nedves állapotban mérve, 4 cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak. A törvény végrehajtására vonatkozó 5000./889. F. I. K. sz. rendelet 36. §-a szerint ez a tilalom akként értendő, hogy a hálószemek egyes oldalai, nedves állapotban mérve, gomb- (csomó-, bog-) középtől gombközépig 4 cm.-nél szűkebbek vagy alacsonyabbak ne legyenek. Az engedélyezett méret 1/10-ed részénél kisebb eltérések azonban nem kifogásolhatók, tehát a kérdéses 3-6 cm. hálónyílás sem.

A 2-5 cm.-es hálók ügyében megjegyzzük, hogy az 1907. évi II. t. cz.-kel hatályba lépett és a szomszédos államokkal kötött halászati egyezmény létrejövetele előtt a 25 mm.-es szembőségű hálók használata csakugyan szabad volt, de csakis a határfolyókon, melyeken a törvény tilalmi rendelkezései hatályon kívül voltak helyezve; azonban ezt a kivételes állapotot a 17,000/907. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet megszüntette, tehát a 2 1/2 cm.-es hálónyílás ma már tilos még a határfolyókon is.

Végül az elkobzott háló ügyében tájékozásul utalhatunk az Eggenberger-féle könyvkereskedés 1898. évi kiadásában megjelent halászati törvényszöveg 69. §-ához tartozó negyedik „Jegyzet”-re, mely szerint a kihágásokról szóló 1879. évi XL. t. cz. (büntető törvénykönyv) 61. §-a értelmében azon tárgyak, melyek a büntett vagy vétség által hoztak létre, úgyszintén azok, melyek a büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, a mennyiben a teljes vagy a részes tulajdonai: elkobzandók; ha pedig azoknak birtoklása, használása vagy terjesztése különben is tiltva van, akkor is elkobzandók és megsemmisítendőek, ha másnak tulajdonát képezik.

A kötelek, fadarabok (úszóparák) és halászbárka a közigazgatási hatóság által a terheltnak vissza is adhatók, méltánylást érdemlő és figyelembe vehető enyhítő körülmények esetén, mert azok használata nem törvényellenes; azonban tiltott időben tilalmazott halfajok és a törvényes mértékminimumon aluli halak fogása esetén ezek is elkobzandók s árverés útján a kifogott halakkal együtt értékesítendőek. Az elárverezett tárgyak értéke, a pénzbüntetésekre nézve, a halászati törvény 68. §-ában megállapított czélokra fordítandó. A 3-6 cm.-nél kisebb szembőségű hálók pedig — bármily nagyok és értékesek legyenek is — megsemmisítendőek.

Ide vonatkozik a földmív. minisztérium 43,092/1903. sz. elvi jelentőségű döntvénye, mely szerint az a körülmény, hogy az elkobzott eszközök között szabálytalanok is voltak, nem az ítélet indokolásában említendő meg, hanem az elkobzott hálók szabálytalansága külön vizsgálat tárgyává teendő s annak tényleges fennforgása a tárgyalás anyagában tényként állapítandó meg s ily esetben ezen kihágási cselekmény miatt külön büntetés is szabandó ki. V.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület márcz us hó 4-én báró Tallián Béla elnökle alatt választmányi ülést tartott az Országos Erdészeti Egyesület székházában (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz., II. em.) Az ülésen résztvettek a következők: báró Inkey Pál és Grassl Hugó alelnökök, Corchus Béla, dr. Goszthony Mihály, dr. Hirsch Alfréd, Kuttner Kálmán pénztáros, Landgraf János, Metzli Camill, Répássy Miklós vezetőtitkár, Simonffy Gyula, Végh János másodtitkár-jegyző és Zimmer Ferencz.

A tárgysorozat 1. pontja a vámkérdések tárgyalása ügyében kiküldött bizottság javaslatának az alábbi határozati javaslat volt, melyet Landgraf János bizottsági elnök terjesztett elő: „Mondja ki a választmány, hogy:

1. Hazai haltermelésünk védelme és fejlesztése érdekében továbbra is változatlanul fenntartandónak tartja a jelenleg hatályban álló autonómvámtarifában az édesvízi halak behozatalára nézve megszabott mázsánkénti 20 K vámot;

2. tekintettel Németországnak a tengeri halexport előmozdítására irányuló tervszerűen folytatott akciójára, mit ha velünk szemben sikerrel fog érvényesíteni tudni, azzal saját édesvízi halfogyasztásunk terjedését nem csupán gátolja, de piacaink korlátolt felvevőképessége mellett előreláthatólag nagyban apasztani és ezzel viszont termelésünket is érzékenyen károsítani fogja: az esetre, ha a Német-birodalom a vele majdan kötendő kereskedelmi szerződésben az osztrák-magyar eredetű édesvízi halak, kiváltképpen a tavakban termelt élőpontyokra bármily csekély vámot vetne, hazai haltermelésünk védelmére elengedhetetlenül szükségesnek tartja, hogy mi viszont a német eredetű tengeri halakkal alkalmazandó hasonló vámmal védekezzünk“. Ezt a javaslatot a választmány alapos megvitatás után egyhangúlag elfogadta.

A tárgysorozat 2. pontja az egyes haltermelők és nagyobb halkereskedők beadványa volt a m. kir. államvasúttal igazgatóságának 301,196/1913. F. IV. sz. rendelete ügyében, mely a jég köze csomagolt tárgyak vasúti szállítására vonatkozik.

A beadványban foglaltakat az egyesület magáévá tette és a sérelmes rendelkezésnek a jegelt halra vonatkozólag hatályon kívül helyezése iránt a beadványok csatolása mellett sürgős felterjesztést fog intézni a MÁV. igazgatóságához azzal a kéréssel, hogy újabb intézkedések megtétele előtt az arra illetékes szakkörök bevonásával értekezletet tartson és a jegelt hal különleges természetének megfelelő csomagolási és szállítási módot külön állapítsa meg. Egyebek közt különösen azért káros ez a rendelkezés, mert főleg a tavasztól őszig terjedő meleg időszakban legtömegesebben fogható és legolcsóbb fajta, tehát néptáplálékul is szolgáló kárász-keszegféle halak vasúti szállítását teszi lehetetlenné.

A tárgysorozat 3. pontja alatt a halászati kiállítás ügyét tárgyalták és annak határidőül 1914. évi november hó első felét állapították meg. Ezzel összefüggésben elhatározták, hogy a földművelésügyi miniszterhez kérést intézzenek a mezőgazdasági múzeum megfelelő helyiségeinek átengedése és megfelelő anyagi támogatás iránt.

A földmív. miniszter 117,544/1913. sz. leiratát, mely a kolera és halászatra vonatkozólag kért egységes hatósági intézkedések tárgyában kedvező fordulatot helyez kilátásba, a választmány egyhangúlag tudomásul vette. Ugyanezen ügyre vonatkozott a tárgysorozat 5. pontja is, mely szerint Budapest székesfőváros tanácsa közli a m. kir. belügyminiszterium 19,074/1913. sz. leiratát, nevezetesen, hogy az egyesület panasza a halárúsításnak kolera idején való indokolatlan korlátozására vonatkozólag indokolt volt s ez ügyben a kolera elleni védekezés tárgyában kiadott régebbi rendelkezések megfelelő revízióját kilátásba helyezi.

A tárgysorozat 6. pontjával az 1914. évi költségvetés előkészítése szerint s a bemutatott költségvetési tervezet 2000 K bevétellel és ugyanannyi kiadással a választmány elfogadta. Ezzel összefüggésben megállapítást nyert az is, hogy az egyesület törzsvagyona ezidő-szerint 12,736 K 98 fillér.

Az évi rendes közgyűlés határidejéül április 16-án (csütörtökön)

délután 1/26 órát állapították meg előreláthatólag a következő tárgysorozattal: 1. titkári évi jelentés, 2. az 1913. évi zárszámadás felülvizsgálata, 3. az 1914. évi költségelőirányzat megállapítása, 4. a halászati kiállítás ügye, 5. folyóügyek, indítványok. Közgyűlés után Zimmer Ferencz előadást fog tartani a „Halkereskedelem“ czím alatt.

Végül Zimmer Ferencz indítványa alapján az egész ország, de legfőként Budapest halfogyasztásának számszerű megállapítása tárgyában szükséges intézkedések ügyében Grassl Hugó elnökle alatt Landgraf János, Répássy Miklós és Zimmer Ferencz választmányi tagokból álló bizottság küldetett ki azzal, hogy a jövő ülésen javaslatukat megtenni szíveskedjenek.

Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

—gh.

Uj halászati társulat. 1914. február hó 24-én tartotta alakuló gyűlését a Tiszaújlak-jándi halászati társulat, melynek hatásköre a Tiszaújlak-Jánd, illetve Tiszabecs-Vitka községek határai közé eső Tisza folyó és annak holt medreire terjed ki. Nevezett társulat megalakítása tárgyában az eljárás már az 1896. esztendőben indítatott meg, akkor azonban sikerre nem vezetvén, a társulat hatáskörébe tartozó vizek hatóságilag adattak bérbe. A bérlet letelte után az idén, február hó 24-én, a Szatmárcsekén megtartott közgyűlésen végre sikerült az érdekelteknek 170 abszolút szótöbbséggel a társulatot megalakítani. Az új társulat vízterülete 2430 kat. hold; elnökéül Kőlcsey Gábor nagybirtokos, alelnökéül pedig Molnár István községi jegyző választáltak meg.

A Peres-zugi halászati társulat f. év február 24-én tartotta évi rendes közgyűlését Mezőtúron Gyalog János elnöklésével mintegy 50 érdekelt jelenlétében.

Az igazgató jelentése szerint a társulat területe egy üzemszakaszban egységesen adatik bérbe. A bérlő a bérleti összeget pontosan fizeti. A társulat vizeibe kihelyezett pontyvadéknak idegen területre való jutása ellen, a hol orvhalásznak esik áldozatul, a bérlőt felhívta a közgyűlés megfelelő halrács létesítésére. A közgyűlés 200,000 fogasszűllőikra államsegélyképpen való adományozását kérelmezi.

A zárszámadás 491,55 K takarékpénztári betét és 2406,06 K készpénzből álló 2897,61 K vagyont mutat fel, melyből 2373,85 K kiosztását, k. holdanként 8 K-t, határoztak el. A kiosztás a közgyűlés folyamán történt meg. A jövő évi költségelőirányzat 2424,05 K kiadással szemben 5477,61 K bevételt mutat.

Tiszújítás során a lemondott tisztikar helyébe elnökké újból Gyalog János, pénztárossá Patkós Gábor egyhangúlag választottak meg.

(—p.)

A Torontál-bácsi halászati társulat évi rendes közgyűlését február 28-án Pancsován Bolthizár János kir. kincstári ispán elnökle alatt tartotta meg.

Menyhárt Károly ügyvivő-elnök hirtelen közbejött akadály miatt nem jelenhetvén meg, a közgyűlés vezetésére Bolthizárt kérte fel s egyúttal bejelentette elnöki állásáról való lemondását. A lemondás sajnálattal tudomásul vétetvén, az ügyek vitelére a jelenlévők Bolthizár Jánost kérték fel.

A társulati alapszabályok és üzemtervnek a jóváhagyási záradékban foglalt módosítással való miniszteri jóváhagyását tudomásul vették.

A halállomány szaporítására irányuló intézkedések fontosságát a társulat átérzi ugyan, de ezen a Horvátországgal és Szerbiával határos Duna-szakaszon gyakorlati eredményt nem remél. A magyarországi jogtulajdonosok tudomása szerint az említett országokhoz tartozó jobbparti mederrészekben a halászati viszonyok rendezetlenek, nevezetesen nemcsak a halállomány óvása és mesterséges szaporítása érdekében nem tesznek o't semmit, hanem a nálunk szokásos tilalmak figyelembevétel nélkül minden időben és mindenféle szabálytalan halfogóeszközökkel halásznak, a folyómedrekben és az ártéri kiöntésekben egyaránt a legkisebb megszorítás nélkül s így még a halak természetes felújulása is kérdéses. Ez a szomszédos idegen mederrészekben uralkodó rendszertelen halászat óriási

kárára van a magyar halászatnak, a hol a törvényes tilalmak és ezeken kívül még az üzemtervi korlátozások is teljes szigorral érvényesülnek. *Kéri mind ezeknél fogva, hogy a határjolyók halászata a szomszédos országokkal egyetértőleg egyöntetű intézkedésekkel szabályoztassék.*

Felpanaszolták azt is, hogy a hallal való hálalást és a halnak piaczi áruítását az erre illetékes közigazgatási és rendőri hatóságok sem ellenőrzik kellőleg, nevezetesen az árúított halak származási helyét, úgyszintén fajtáját és méreteit törvényesség szempontjából nem kutatják s így az *orvhalászokkal összejátszó orgazdák* káros visszaéléseit zavartalanul űzhetik. A hatóságok pedig nagyobb értékű *hallopások* esetében is igen enyhe büntetéseket (5—10 K) szabnak ki s ezért a büntetett egyének hamar visszaesnek és megismélik a törvényellenes cselekményeket. E tekintetben kérik, hogy a halászati törvény revízióját megelőzőleg is, a kormányhatóság esetleg *körrendeletileg* hívja fel az illetékes hatóságok figyelmét az ilyen visszaélések megfelelő ellenőrzésére és szigorú megtorlására.

Sérelmes a folyami halászatra a halászati törvénynek az *ártéri halászatra* vonatkozó hiányos rendelkezése is, a mennyiben a társulati üzemtervben megállapított korlátozások a *hullámtéri kiöntésekre* nem érvényesek; e tekintetben is megfelelő intézkedések volna kívánatosak.

Halőrök alkalmazását azonban elhatározta a társulat.

Az 1914. évi költségvetést 1740 K kiadással irányozták elő, a miből 1320 K az alkalmazandó halőrök javadalmazására szolgál, a kiknek székhelye Ópáva és Borcsa község lenne. A kiadások fedezetül kat. holdanként 40 fillér tagsági járulékot szavaztak meg.

Végül megállapítást nyert, hogy a társulati vízterület jelenleg 7 szakaszban van értékesítve.

(—gh.)

VEGYESEK.

Halálozás. A mint részvétellel értesülünk, *Gedult-Jungenfeld Károly báró*, a Dunajecz-bialkai halászati társulat elnöke február 26-án Falstinban elhunyt. Az elköltözött kiváló munkása volt a halászat ügyének, a ki maga is szépen berendezett pisztrángos tógazdaságot tartott fenn s a köz érdekében is mindig a legnagyobb készséggel tevékenykedett.

Az idei balatoni jeges halászat, bár a szigorú télen a nagy tó annyira befagyott, hogy még e hó elején is állott rajta a jég, nem a legjobb eredményű volt. Legnagyobb akadálya az volt, hogy az első jég nem maradt meg símának, egyenletesnek, hanem azt szélvihar megtördelte. A törések alatt a hálókat nem lehetett jól húzni. Így történt aztán, hogy csak nagy ritkán akadtak kielégítő zsákmányra, mint pl. február 23-án Kenesén, a mikor egy hálólúzásra 10 métermázsza elsőrendű fogas került elő.

A Zagyva fertőzéséről már több ízben volt szó e lapok hasábjain is. Most jelentős lépéssel haladt előre az ügy rendezése, mert Nógrád megye alispánja 3179/1914. sz. alatt meghozta mint elsőfokú hatóság, a selypi cukorgyár vízhasználatának gyakorlása ügyében véghatározatát. Ebben a véghatározatban részletesen intézkedik a cukorgyári *szennyvíztisztító* berendezéséről. Kimondja többek között, hogy külön létesítendő egy *a káros* (diffúzió, szeletp. és stb.) *szennyvizeket raktározó berendezés*, mely magas tölésekkel körülvett, kereken 44 kat. hold nagyságú területet foglal el s az egy campagne alatt összegyűlt összes káros szennyvizeket raklározni képes. A diffúziós medenceze maga 2250 köbméter űrtartalmú.

A káros szennyvizeket a cukorgyár újból felhasználhatja, de csakis diffúzióhoz. A raktározott káros szennyvizek ama része, a mely természetes úton el nem párolgott, el nem párolgott, csakis teljesen kirothadt és kártalanúvá vált állapotban és csakis az *elsőfokú vízrendőri hatóságnak* esetről-esetre az illetékes szakértő meghallgatása alapján jogerősen megadott engedélye szerint eresztethető le a Zagyvába.

A mint tehát látható, a hatóság a legmesszebbmenő módon gondoskodott, hogy a fertőzésnek eleje vétessék. Minden attól függ

már most, hogy a vonatkozó rendelkezések tényleg végre is hajtsanak.

Ivadék és csuka. I. Szorgalmasan kerestük ősszel az apró halakat a kiöntésekben — a nagyok kedvéért is! De a nagyok szerencsésen megszöktek. Az apró megrekedt ivadékokat hordattam a nagy Tiszába is, meg a magam 450 holdas különálló holt medrébe is. Most, hogy a csukázó halászok horogra való csíkokat keresgetnek, reábukkantak egy kb. 1000 []-ölnyi hosszúságú területre, mely tele volt apró hallal. Első nap kosarakban levittek a nagy Tiszába vagy 2 métermázsát. Láttam azonban, hogy nem jól gazdálkodunk, mert a hidegben, a melytől a kosár nem védte, az ivadék elpusztult. Másnap már az én halászaimmel lajtokban legalább 8 métermázsza 2—3 dekás pontyot és harcát mentettünk meg. Beletettük az én holt kanyaromba. Ebből az ivadékból már legalább 90% elúszott, a mint a vizet érte. Harmadnap talán 5 métermázsát fogtunk; de már akkor a harcsák mind eldögöttek. Közbe jött a vasárnap és az ünnep (február 1. és 2.); napszámost nem kaptam és így csak kedden folytattam a munkát. De ekkor már csak a pontyok éltek; a Tiszába hordva, talán 30% még elúszott. A következő két-három napon is hordtuk az ivadékokat, de mindig kevesebb élt; a durbin-csok, harcsák, kevés vörösszárnyú keszeg mind elpusztult; a ponty bírta legtovább. De e csekély területről biztosan kihoztunk 24 mm. halat; elpusztult a munka közbe vagy 5 mm.; azonban még maradt is benne. Az ilyen esetek mutatják, hogy mennyi ivadék megy veszendőbe. Ott a hol nincs rá szükség, a hol nem gondolnak véle, milliószámra pusztul el! Én magam az őst és telet számítva, kereken 100 métermázsát mentettem meg a tiszai kiöntésekből. Szeretném, ha halásztársaim saját szemekkel győződnének meg az ilyen dolgokról, akkor talán hamarabb népesülnének be kipusztított vizeink!

II. Ha valaki azt találná mondani, hogy sok az az ivadék arra a 450 kat. holdra, azt is megvizsgálhatom. Van ott bőven csuka is. Honnan jöttek a csukák? Mert mielőtt bérbe vettem vízterületem, a halászok csak elvéve fogtak benne csukát. Most meg úgy megjelent, akár csak a tatárjárás! Nyáron, mikor a nagy árvíz volt, beeresztettem az ártérről a vizet a holt kanyarba; rostát tettem a vízbeeresztő zsilipbe, vizsgáltam is, de nem vettem észre semmit. Egy este azonban a rosta eltömődött és a víz a tetején bukkolt át. Azt hiszem ekkor juthattak csak be a csukák. Ez teszi valószínűvé az is, hogy ez az ártér kb. 5000 hold és mikor apadás után a megmaradt vízből az ott rekedt ivadékokat hordtam ki, csak elvéve akad közöttük csuka. Egy másik köbögdőre mintegy 600 holdról ment bele a víz; a köbögdő van vagy 30 hold; őszkor egy hét alatt fogtunk benne 6 mm. csukát, még pedig igen nagyokat! Bizonyosan így került tehát az ártérről az én bérletembe is a vára-lan vendég. Szerencse, hogy elég könnyen meghagyja magát fogatni. A két ünnep (febr. 1. és 2.) alatt horgon 90 drbot fogtunk 150 kl. súlyban. A hálóba is bőven akad s így reményem, hogy 2 év alatt csak a kellő mennyiségben fog szerepelni. Különben ha most sok is van belőle, talán szerencse, mert mi egye meg a 100 mm. ivadék egy részét?

Szolnok.

Sz. A.

Északeurópai halászati kongresszus 1914-ben. A balti kiállítással kapcsolatban 1914. jun. ús 17—19.-én fogják Malmőben az északeurópai halkereskedelmi és halászati kongresszust megtartani. Előadásokat tartanak: *dr. Schmidt J.* az angolna biológiájáról, *dr. Wall* a hűtésről és fagyasztásról; azután a svéd édesvízi tavak kivételre alkalmas olcsó halféleségeiről stb.

Süllővel való halásítás igen érdekes kísérleteiről ad hírt az Allgemeine Fischerei Zeitung f. évi 1. száma. Nyugati Csahországbán Dingkovicz faluban a bischoftettnízi halászegyesület egy csupán 1000 négyzetöles kis tavat halasított be 10 cm. nagyságú éves süllő-ivadékkal; a tó a lebocsátó zsilipnél csak 1:20 m. mély, de legnagyobb részében csak 0:40 m. Középe iszapos, szélei homokosak. A tápláló víz csak éppen az elpárolgást s elszivárgást pótolja. Két év alatt a behelyezett ivadék 1 kg. nagyságúra nőtt. Harmadik évükben *meg is ívtak* s az őszi lehalászásnál mintegy 100 drb

10—15 cm. süllőivadék került elő. Bizonyára nagyobb lett volna a számuk, ha három 1 kg.-on felüli csuka is nem lett volna a tóban, a melyek lehalászáskor szintén hálóba kerültek. Egy másik kísérlet még érdekesebb. A tó csak 800 négyzetöl (Waldorferteich), feneke homokos, a lebecsátó zsilipnél 1.5 cm. mély, ebbe ivarérett süllőket tettek, azok meg is ívtak benne s az éves ivadék 20 cm.-re nőtt.

Mindenesetere igazolja ez a két példa, hogy aránylag igen kis vízterületek is felhasználhatók a süllő tenyésztésére, ha van bennük természetes haltáplálék és takarmányhal.

A ponty mesterséges ikrázatása czéljából a müncheni bajor élettani állomás már régebb ideje kísérleteket folytat, a miut az az Allg. Fischerei Zeitung f. évi 1. számában olvasható. Ha nem ilyen teljesen megbízható forrásból eredne a hír — e szaklap az állom. másnak hivatalos közlönye — alig volnánk hajlandók annak hitelt adni. Mert valóban alig képzelhető, hogy a dolognak valami gyakorlati értéke legyen, még ha sikerül is. A ponty tudvalevőleg csak melegebb vízben (+ 16° R.) ívik, tehát a melegebb idő bekövetkeztekor. A melegebb időben aztán az ikra kikélese egy-két nap alatt megtörténik. Arról tehát, hogy a megtermékenyített ikrát szállítani lehessen, annak gyors érése miatt, szó sem lehet. Pedig a mesterséges ikravételnek és termékenyítésnek ez egyik legfőbb gyakorlati haszna. A pisztrángfélénél, a melyek kevés ikrát raknak, e mellett még, hogy úgy mondjuk, a takarékoság is. De a pontynál, a mely 100,000 számra rakja az ikrát, erre sincs szükség.

Ármegállapítások. Az Allgemeine Fischerei Zeitung f. évi 3. száma szerint a bajor országos halászati egyesület múlt év végén, úgy a mint azt már a pontyra és czompóra vonatkozólag tette, a pisztrángféle halak tenyészanyagára is megállapította a legolcsóbb árakat, hogy azokon alul a tenyésztők termékeiket ne értékesítsék. Többet természetesen követelhetnek, különösen a külföldről behozott tenyészanyagért. A megállapított legkisebb árak csak Bajorországra értendők, de nem a külföldre való eladásoknál. Csak kifogástalan árurol lehet szó. Az árak az átvételek nagysága szerint változnak. A legolcsóbb árszabás veendő figyelembe a halgazdaságok egymás közötti üzl teinél is. Ezen árak megállapítása egyrészt arra való tekintettel történt, hogy a tenyésztő megtalálja számítását, másrészt, hogy a vevő érdekei is kielégítenek. Nem veendő figyelembe a legolcsóbb árszabás véletlen baleseteknél (gátszakadások, árvizek, szárazság idején beálló vízhiány miatt) szükségessé váló lehalászáskoroknál. Az árak csakis a sebes pisztráng, a pataki saibling és a szívárványos pisztráng ikrájára, zsenge ivadéka és fejlettebb ivadéka vonatkoznak az alábbi táblázat szerint:

Halfaj	Ikra		Zsenge ivadék		Ivadék					
	50,000 drbon		10,000 drbon		1000 drbon					
	alul	felül	alul	felül	7—10 cm.		10—12 cm.		12—15 cm.	
	márka	márka	márka	márka	alul	felül	alul	felül	alul	felül
Sebes pisztráng	3.50	3.25	7.0	6.50	13.0	12.0	15.0	14.0	20.0	18.0
Pataki saibling										
Szívárványos pisztráng	4.0	3.75	8.0	7.50						

A táblázatban nem tüntetik azonban fel, hogy az egységárak milyen mennyiségre vonatkoznak. A kereskedelmi szokásokat véve alapul, úgy véljük, hogy az ikránál 1000 drbra, a zsenge ivadéknál ugyancsak 1000 drbra, a fejlett ivadéknál pedig 100 drbra vonatkoznak.

Persze itt is csak ismételhetjük azt, hogy a dolognak teljesen kartellszerű kinézése van. Az áralakulást befolyásolni egyesületi gyűlések határozataiból kifolyólag még Bajorországban is alig lehet; az igazi árat mindig csak a kereslet és kínálat szabhatja meg.

A víziember. A magyar mythológia vízi szellemeinek eredetéről értekezvén, *Sőreghy János* a „Pesti Hírlap“ 1913. évi karácsonyi számában néhány érdekes adatot említ a víziemberről, melyek a „Halászat“ olvasóit is érdekelhetik:

„Sárospatakon (Zemplén) — úgy írja — még pedig annak falu részében, Kispatakon, alig néhány éve halt meg egy sajátságos természetű és mindenki által megcsodált ember: Komenár István. Mivel nappal alig látott valami keveset, közönségesen csak vak Komenárnak nevezték. Alacsony, sovány, morcos-hajas-szőrös, igénytelen, csunya ember volt. A két szeme örökösén csipás volt és véresvörös. A szárazon alig látott valamit, ám — a saját bevallása szerint — a víz alatt halként mindent látott, de ennél sokkal érdekesebb az, hogy a víz fenekén éppen úgy járt-kelt, mint a szárazon és hihetetlen hosszú ideig bírta tüdővel.

De nem pusztá szórakozásból járt vak Komenár a víz fenekén, hanem halat fogdosott pusztá kézzel.

Ismerte a halfajokat, életmódjukat, tanyájukat, járásukat, a legbámulatosabb biológiai tehetséggel. Azt mondta, hogy a halak, ha nem bántja, nem félnek tőle. Van idő, mikor mozdulatlanul sütkéreznek és meg lehet őket simogatni. És vak Komenár néha olyan szép kövér potykákat simogatott. Aztán beszélt, hogy a potykák nagy falkába összeverődve, összebujva szoktak aludni. Ha egy kisebb potyka akadt keze ügyébe, megragadta és kivitte. De ha egy hatalmas példánnyal próbálkozott volna, — mivel a hálnak roppant ereje van a vízben — menthetetlenül vége. A mint ő mondta, nemcsak a megtámadott, de a többiek is, mint a vad konda, nekironlottak volna és megölik. (?)

Vak Komenár bácsinak néha sok bámulója volt. Szerették nézni, hogy cipelte ki a vízből a halakat. Egy időben volt körülbelül egy 2 méter hosszú nagy fene csuka a Bodrogban, melyről folyton mondta vak Komenár, hogy attól nagyon fél és mihelyt észrevette közeledni, sietett ki a vízből. A halászkoknak megbecsülhetetlen szolgálatot tett. Kikémelte a haltanyá'at, a haljárást, az öreg harcsák búvóhelyét és ha a halászok az ő utasítása szerint jártak el, nagy zsákany volt az eredmény.

Ez és ilyen volt vak Komenár István, az „igazi víziember“, a hajdani vadon, magánosan, pákász módjára élő vízi emberek civilizált utolsója, mai képviselője, a ki bár mogorva és szótalán volt, családjával a faluban lakott. Babonás szájak csupán ördögösséggel, éjjeli titkos szellemek czimboraságával gyanúsították.

Egy másik adat. Beregmegyében, a Tisza partján fekvő Jánd községben ma is él két ember, Borbély József és Bakter Illyés Pál. E két alakban szintén benne van a „víziember“ sajátságos természete és képessége. A Tisza fenekén a legkényelmesebben átsétálnak, a hogy itt mondják, a víz alatt átbujnak, a nélkül, hogy levegőért felmerülének. Ezek már nem annyira tipikus alakok, mint vak Komenár, de nincs is ma már a Tiszában, Bodrogban hatalmas potykafalka, melynek tanyája után kutatnának a víz fenekén. A rohamosan megváltozott viszonyok, körülmények folytán csak mint kunsztot gyakorolják és arra kaphatókkal fogadásokat tesznek.

A Bodrogköz ősmocsaraiban, Czigánd falu környékén is élt valaha egy víziember, beszélték a nagyon öregek, ők is apák szája után. Ez a víziember vadon és elrejtözve élt. Nyersen ette a halat. Egy fiut, a ki állítólag megbántotta, a vízbe fojtott, hogy sose látták többet. Nem is mertek arra menni többé. És ezt szent igaznak mondták, mert saját szemükkel is látták az emberek. —

Mindenesetre érdekes volna, ha olvasóink között akadna valaki, a ki ez adatokat megerősítheti.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

St. A. Szolnok. Általános érdekléssel bíró tartalommal a „Deutsche Fischerei-Correspondenz“ bír, a mely lap havonként Kölnben jelenik meg (Agrippastrasse 31). Előfizetési díja egy évre 6 márka.

P. P. Siófok. Nagyon köszönjük a szíves korrigálást.

Dr. V. Gy. Keszthely. A meglevő munkákat mielőbb elküldjük.

Kitünő, szapora, olcsó haltakarmány!

Ne ad'uk többet pénzünket a külföldnek, hanem vásároljunk itthon! Bármilyen mennyiséget, konkurens árakon, szállíthatok azonnal! Ajánlom Ausztriában már is igen jól bevezetett haltakarmányféléseimet, ú. m. **száritott és darált húst Korongokba préselve**, nem tévesztendő össze holmi döögöktől származó kiégetett szappangyári hulladékkal! A halak általában mind igen szeretik, nagyon tápláló és a mi a fő nagyon szapora. **100 kiló 32 K. Törmelék-rizs 100 kiló 25 K; rizsliszt 100 kiló 18 K**, továbbá hámozott borsótöredék, **vérlist, csontliszt** stb. sokkal olcsóbb, mint bárhol is! Miután az árak igen váltakoznak, azért igen ajánlom tisztelt evőimnek, hogy a szükséges mennyiség felemlítésével tölem árajánlatot kérjenek az áru lekötése céljából! Kívánatra szállítom a **száritott halakból készített lisztet is!** **A TURUL fűlesztő** (főző) mesésen vált be fentti takarmányok elkészítésénél. Minden racionálisan kezelt halgazdaságban kell, hogy meg legyen! Kapható különböző nagyságokban, leírást igen szívesen küldünk költségvetéssel egyetemben. **A VIDRA** a halgazdaság réme, mesésen vonzódik a kitett törhöz, ha azt **Storc**z udv. vadász csalijával kezeltük. **Egy doboz 2 K.** — A hazai halgazdaságok szíves pártolását kéri:

WIRKER J. Óranyal gyógyszerháza és laboratóriuma **Rákoskeresztúr** Budapest mellett. :: József Főherczeg Úfensege udv. szállítója.
erdő- és mezőgazdasági kártékonyok ellen

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, es. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásáresarnok. Telefon: 61—24.

Kerestetik

mielőbbi belépésre egy szakavatott, több évi gyakorlattal bíró és lehetőleg a német és horvát nyelvekben jártas

önálló tőkezelő

egy újonnan létesített 300 hold nagyságú tógazdaság részére. Ajánlatok igény megjelöléssel és bizonyítványmásokkal a **bárá Gutmann-féle uradalom jószágigazgatóságához, Orahovica** (Szlavónia) intézendők. 3—1

CHEMISCHE FABRIK SCHLUTUP

Dr. Max Stern
Schlutup, bei Lübeck.

A Kitünően bevált

I-a SCHLUTUPI HALLISZT

egyedüli Készítője.

Rendkívül nagy **halhúsgyarapodás** csekély termelési költség mellett. Feltünő jó eredmények **pontyoknál**, czompóval való vegyes benépesítés mellett, valamint **pisztrángoknál**, különösen **zsenge ivadék- és növendékhalaknál.** * * *

HALGAZDASÁGHOZ VALÓ ESZKÖZÖK: PISZTRÁNGIKRA-

KÖLTŐEDÉNYEK, halivadékszallítóedények, AQUARIUMOK

stb. készítésében specialista. — Az országos halászati felügyelőség szállítója.

LAMMEL FERENCZ, bádagos- és szerelőmester, **Budapest, VIII., József-utca 17. sz.**

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd.

Sürgöncyzím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingau** pontyot és anyapontyot, bajorországi **aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Arjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.